
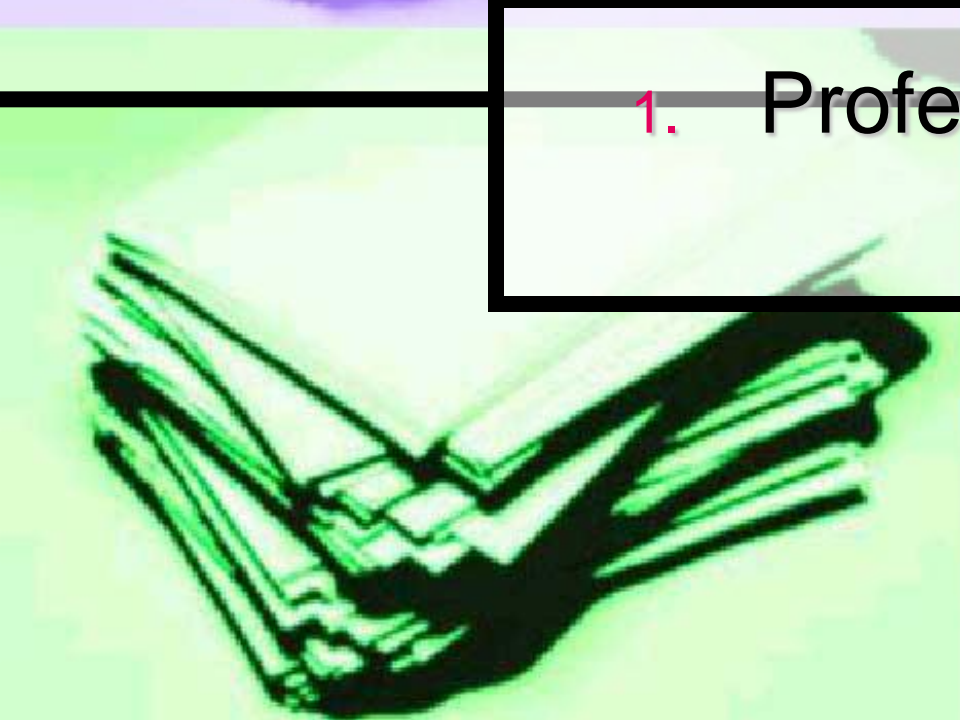

Nye trender og forskning på området
veiledning...

1. Professor Sidsel Tveiten,
OsloMet

Disposisjon

- Forskning og utdanningspolitiske føringer knyttet til **praksisveiledning**
- Forskning og utdanningspolitiske føringer knyttet til **veilederkompetanse**
- **Hva er veiledning???**
- **Noen refleksjoner...**

Praktiske studier (ekstern, veiledet praksis)

- Sentral del av utdanningen for helsepersonell (50% for sykepleiere, 15% for bioingeniører, for eksempel)
- Tilsikter å styrke studentenes kunnskap om arbeidsfeltet og trene på reelle arbeidssituasjoner for å forberede mest mulig til yrket
- Forener teori og praksis

Veiledning i praktiske studier er av stor betydning – hva påvirker kvalitet?

- Veileders **kompetanse** i eget fag OG veiledningens karakter
- Veileders **motivasjon** for veiledning
- Veileders evne til **relasjonsbygging**
- Veileders **kompetanse** til **tverrfaglig samarbeid** (jf. Meld St 26 (2014-2015; Samhandlingsreformen) (TPS – veiledning))
- Veileders **stabilitet** og **kontinuitet**
- Veileder som **rollemodell**
- (NIFU 2013)

Veiledningskompetanse

- Veileders kompetanse varierer (NIFU 14/2013)
- Veilederkompetansen må fokuseres og forbedres (Meld St 13 (2011-2012))
- Oppfølging av Meld St 13: UHR bedt av KD om å bidra til å heve kvaliteten på praksisstudiene, slik at disse kan kvalifisere til å møte fremtidens krav til helsepersonell
- Forslag om krav til 10 stp veiledningsutdanning (høring høsten 2017)
- Anbefaling om 10 stp...(2018)
- Oppfølging i 2019, UHR, realkompetanse?

Hva slags kompetanse bør veileder ha?

- Faglig?
- Pedagogisk?
- Veilednings-?
- Vitenskapelig? (KBP)
- Relasjonell?
- Kulturell?
- Tverrprofesjonell?
- Samarbeids-?

Forskning viser

- Psykososiale faktorer (være velkommen, inkludering i fellesskapet, sosialisering) viktig for læring i praksis (Kilcullen, 2007; Levett- Jones, m. fl., 2007 og 2009)
- Veilederen viktig for opplevelse av integrering (Haugan, m. fl., 2012; Huges og Fraser, 2011)

The image consists of a vertical stack of three distinct visual elements. The top element is a clock face with a blue background and white numbers, set against a red-to-blue gradient. The middle element is a clock face with a yellow background and black numbers, set against a yellow-to-red gradient. The bottom element is a stack of two books, one with a green cover and one with a blue cover, set against a green-to-blue gradient.

og

- Kvaliteten på kommunikasjonen og samarbeid er et overordnet tema når kvalitet i praksisstudier undersøkes
- Informasjonsmøter, forventningsmøter, åpen kommunikasjon fremheves (Hauge, m. fl., 2016; Johannesen, m. fl. 2018)

og

- Tilrettelegging av læringsmiljøet med romslighet, utfordringer og ansvar for egen læring er av betydning for kvalitet
- Konkrete vurderingsverktøy som LUB foretrekkes av studenter
- (Hauge, m. fl., 2016)

The left side of the slide features a vertical stack of four images. From top to bottom: a clock with a blue face and black hands on a red background; a clock with a yellow face and black hands on a blue background; an open book with white pages on a green background; and a closed book with white pages on a purple background.

og

- Veilederkompetanse er svært betydningsfullt for kvalitet
- Ledelsesansvar å skolere veiledere
- Relasjonskompetanse også viktig (inngår i veilederkompetanse?)
- RELASJONEN avgjørende
- (Hauge, m. fl., 2016; Johannesen m. fl., 2018; Elle Uppsata m. fl., 2018)

Videre...

- Studenter mener:
- å bli sett og hørt har betydning for egen læring, likedan forutsigbarhet og mestringsopplevelse
- å få reflektere rundt reelle situasjoner var positivt for læring
- kontinuerlige tilbakemeldinger, utfordringer som passer til kompetansen og å arbeide kunnskapsbasert sammen med veileder var viktig (Holmsen, 2010; Kilcullen, 2007; Levett Jones m. fl., 2007 og 2009; Haddeland og Söderhamn, 2013; Johannesen m. fl., 2018)

Og dårlig veiledning...

- Utålmodige veiledere
- Veiledere med for høye forventninger
- Veiledere som gir svaret selv uten å gi studenten mulighet til å svare
- (Elcigil og Sari, 2008; Huges og Fraser, 2011; Kilcullen, 2007; Levett Jones m. fl., 2009)

Mens...

- God organisering og planlegging er av stor betydning for opplevelse av trygghet (Holmsen, 2010; Johannesen m. fl., 2018)
- Tilstrekkelig tid til refleksjon og veiledning har stor betydning for læring (Søderhamn, 2013; Johannesen m. fl., 2018; Johannesen m. fl. 2018)
- Relasjonen mellom veileder og student har stor betydning for kvalitet i veiledning (Løvlie Scibbye, 2002; Johannesen, m. fl. 2018)

KIV studien (2018)

- Hva er **god** veiledning?
- Studenter, praksisveiledere, lærerveiledere og ledere i **fokusgruppeundersøkelse:**
- **Studenter:** relasjon, forventningsavklaring, reflektere sammen, god org. og samarbeid skole-praksis

- **Praksisveiledere:** Kvalitet i veiledning utfordres av tid, studenters ansvar for egen læring, veileders kompetanse, erfaring og forståelse av veiledning, samarbeid skolepraksis
- (OBS: Utfordringene ikke så endret i løpet av 20 år...)

- **Lærerveiledere:** Varierende forståelse av hva som er god veiledning, varierende forståelse av betydningen av veiledningskompetanse, utfordringer knyttet til at veiledningsbegrepet er uklart, vurdering del av veiledningen, LUB, rammefaktorer(tid, krysspress, organisering og samarbeid)

- **Ledere:** Kvalitet i veiledning er knyttet til: kritisk refleksivitet og dialog med studenten, forventningsavklaring, veileders kompetanse, organisering og samarbeid
- Se Tveiten, S. og Iversen, A. (2018) (red.) Veiledning i høyere utdanning. En vitenskapelig antologi.

Sykepleieres syn på hva som er viktig i praksisveiledrollerollen

- Avdekke og korrigere holdninger som er uforenlige med å være god sykepleier
- Motivasjon og trygge relasjoner er forutsetninger for god læringsprosess
- Kunnskapsformidling
- Påtar seg mesteparten av ansvaret for studenters læring
- (Ivarjord og Kitzmüller, 2019)

Oppsummert

- **Veilederkompetanse** viktig for kvalitet i veiledning
- **Kvalitet på veiledning** er avhengig av mange forhold
- **Nye modeller** for veiledning bør utvikles
- **Samarbeid** utdanning og praksis av stor betydning for kvalitet i veiledning

Arenaer for veiledning

- Praksisveiledning
- Veiledning på teoretiske oppgaver
- Veiledning av fagfolk

Veiledningskompetanse er generisk

- Kan overføres, er generell
- Men er vi enige om hva veiledning er??
- Hva er deres definisjon av veiledning?

Hva er veiledning?

- Et begrep som brukes i mange og ulike sammenhenger...
- En pedagogisk metode som ofte brukes synonymt og kombinert med informasjon, undervisning, instruksjon, rådgivning og coaching....hva er hva?
- Et paraplybegrep
- Hvorfor veiledning? Læringssyn...konstruktivistisk, sosiokulturelt og helhetlig...
- Veiledning på ulike arenaer: kolleger, studenter, brukere, klienter, pasienter, elever...ofte både veileder man og er selv fokusperson...
- Planlagt vs spontan eller integrert
- Før – under- og etterveiledning

En definisjon av veiledning

- Veiledning er en formell, relasjonell og pedagogisk istandsettingsprosess rettet mot å styrke studentens mestringskompetanse gjennom en dialog basert på humanistiske verdier og kunnskap (Tveiten, S., 2006)

Hva innebærer denne definisjonen?

- Istandsettingsprosess
- Formell...
- Relasjonell
- Pedagogisk
- Styrke
- Mestringskompetanse
- Dialog
- Humanistiske verdier
- Kunnskap

Faser og struktur i veiledning "FISKEN" (Første møte og hvert møte deretter)

- Forberedelsesfase
- Oppstartfase/bli kjent fase/ kontraktfase, relasjon, samarbeid og trivsel)
- Arbeidsfase
- Avslutningsfase
- Refleksjonsfase
- Planlagt vs integrert veiledning...
- Må justeres og tilpasses i fht hvem man veileder og konteksten...

Hvordan veilede?

- Dialogen er hovedformen
- Hva er en dialog?
- Hva er en monolog?
- Hva kjennetegner en dialog?
- Hva er hensikten med dialogen?
- Begges banehalvdel må lyses opp...
- Lytting

Læringsutbyttebeskrivelser (LUB)

- Beskrives i programplaner
- Ulikt nivå
- Styringsverktøy for utvikling av læresituasjoner
- Hvordan utvikle læresituasjoner?

Veiledning og vurdering

- Henger sammen
- Hvordan vurdere slik at studenten ser «veien videre» på en god måte?

Refleksjon

- Refleksjonsspørsmål:
- Deskriptiv refleksjon
- Dialogisk refleksjon
- Kritisk refleksjon
- Etisk refleksjon

- Takk for at dere lyttet til meg!
- Og lykke til med veiledningen!

Litteratur (litt generelle tips til lesing...)

- Arvidsson, B. et al. (2000) Psychiatric nurses' conceptions of how group supervision in nursing care influences their professional competence. *Journal of Nursing Management*, 8, 175-185.
- Holm, A.-K. et al. (1998) Nursing students' experiences of the effect of continual process-oriented group supervision. *Journal of Nursing Management*, 6, 105-113.
- Hyrkäs, K. og Paunonen-Ilmonen, M. (2001) The effects of clinical supervision on the quality of care: examining the results of team supervision. *Journal of Advanced Nursing*, 33 (4), 492-502.
- Jones, A. (1998) Some reflections on clinical supervision; an existential-phenomenological paradigm. *European Journal of Cancer Care*, 7, 56-62.
- Magnusson, A. et al. (2002) The influence of clinical supervision on ethical issues in home care of people with mental illness in Sweden. *Journal of Nursing Management*, 10, 37-45.
- Severinsson, E. og Kamaker, D. (1999) Clinical Nursing Supervision in the workplace – effects on moral stress and job satisfaction. *Journal of Nursing Management*, 24, 151-161.
- Sexton - Bradshaw, D. (1999) Establishing clinical supervision in NICU. *Paediatric Nursing*, 2 (11), 26-29.
- Tveiten, S. (2008). *Pedagogikk i sykepleiepraksis*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Tveiten, S. (1998) Sykepleiefaglig veiledning- et middel til å videreutvikle sykepleierkompetanse? Hovedoppgave, ISV, Universitetet i Oslo.
- Tveiten, S. (2013) *Veiledning, mer enn ord...* Bergen: Fagbokforlaget.
- Tveiten, S. (2006) *The public health nurses' client supervision*. Doctoral thesis. Med.fakultet, Universitetet i Oslo.
- Tveiten, S. (2007) *Den vet best hvor skoen trykker...* Om veiledning som middel i empowermentprosessen. Bergen: Fagbokforlaget.

Forskningsreferanser :

- Elcigil, A. og Sari, H.Y. (2008). Students' opinions and expectations of effective nursing clinical mentors. *Journal of Nursing Education*, 47 (3), 118-123.
- Haddeland, K. og Söderhamn, U. (2013). Sykepleiestudenters opplevelse av veiledningssituasjoner med sykepleiere i sykehuspraksis. *Nordisk Sygeplejeforskning*, 1 (3), 18-32.
- Haugan, G., Aigeltinger, E. og Sørli, V. (2012). Relasjonen til veilederen betyr mye for sykepleiestudenter i sykehuspraksis. *Sykepleien Forskning*, 7(2) 152-158.
- Hauge, S. m. fl., (2016). Kvalitet i praksisstudier i sykepleier- og vernepleierutdanning. *Nordisk Tidsskrift for Helseforskning*, 1 (12), 19-33.
- Holmsen, T.L. (2010). Hva påvirker sykepleiestudenters trygghet og læring i klinisk praksis? *Vård i Norden*, 30 (1), 24-28.
- Hughes, A. og Fraser, D.M. (2011). "There are guiding hands and there are controlling hands". Student midwives' experience of mentorship in the UK. *Midwifery*, 27 (4), 477-483.
- Ivarjord, L. og Kitzmüller, G. (2019). *Nordisk Sygeplejeforskning*, nr. 1, s. 6-19.

Forskning fortsatt

- Kilcullen, N.M. (2007). Said Another Way. The impact of Mentorship on Clinical Learning. *Nursing Forum*, 42 (2), 95-104.
- Levett Jones, T. m. fl. (2007). Belongingness: A montage of nursing students' stories of their clinical placement experiences. *Contemporary Nurse*, 24 (2), 162-174.
- Levett Jones, T. m. fl. (2009). Staff-student relationships and their impact on nursing students' belongingsness and learning. *Journal of Advanced Nursing*, 65 (2), 316-324.
- Løvlie Schibbye, A.L. (2002). *En dialektisk relasjonsforståelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Tveiten, S. og Iversen, A. (red.) (2018). *Veiledning i høyere utdanning. En vitenskapelig antologi*. Bergen: Fagbokforlaget.

Off. publ.

- Meld St 13 (2011-2012) Utdanning for velferd. Samspill i praksis
- NIFU Rapport 14/2013 Kvalitet i praksis
- NIFU Rapport 16/2014 Praksis i helse- og sosialfagutdanningene
- UHR (2013). Prosjektplan "Praksisprosjektet" Et nasjonalt utviklingsprosjekt. [http://www.uhr.no/documents/Prosjektplan-Praksisprosjektet juni 2014](http://www.uhr.no/documents/Prosjektplan-Praksisprosjektet_juni_2014).
- UHR (2010). Fokus på praksisstudiene i helse- og sosialfagutdanningene: Rapport fra UHRs kartleggingsundersøkelse av ekster, veiledet praksis som en del av studieforløpet for 115 helse- og sosialfagligutdanninger. [http://www.uhr.no/documents/ny kortv.m.forside](http://www.uhr.no/documents/ny_kortv.m.forside).
- Meld St 26 (2014-2015). Fremtidens primærhelsetjeneste
- Samhandlingsreformen